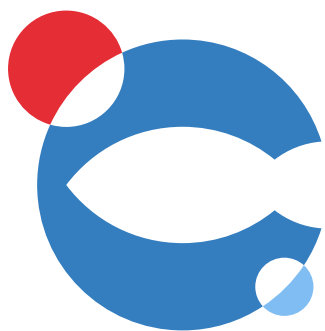

**TORUŃ. W ORBICIE MIAST
22 – 25 CZERWCA 2023**

43.

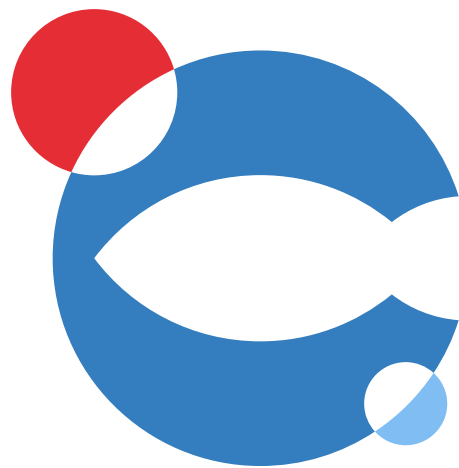
**Międzynarodowy
Zjazd Miast
Nowej Hanzy
w Toruniu**

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

SPIS TREŚCI

TORUŃ. W ORBICIE MIAST 22 – 25 CZERWCA 2023 43. MIĘDZYNARODOWY ZJAZD MIAST NOWEJ HANZY

01	Wstęp	4-7
02	Przygotowania do zjazdu	8-9
03	Pobyt w hanzeatyckim Toruniu	10-12
04	Otwarcie 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy	13
05	Projekt HANSEartWORKS	14-15
06	Jarmark Hanzeatycki i strefy kultury	16-17
07	Walne Zgromadzenie Delegatów	18-19
08	Forum Gospodarcze	20-21
09	Młoda Hanza	22
10	Integracja i podtrzymanie tradycji spotkań	23-24
11	Do zobaczenia na kolejnych spotkaniach	25
12	Wiedza i doświadczenie	26-27
13	Podsumowanie	28-29

Toruń już w XIII wieku zajął ważne miejsce w Hanzie. Dzięki przynależności do tego słynnego związku wielkich ośrodków handlowych, miasto przeżyło w średniowieczu swoją złotą epokę, której ślady przetrwały do dzisiaj.

Toruńscy kupcy odgrywali w Hanzie istotną rolę. Korzystając z położenia nad spławną Wisłą, bogacili się na dalekosiężnym handlu surowcami eksportowanymi z ziem polskich, ruskich i węgierskich do krajów niemieckich i Niderlandów. Z kolei z zachodu sprowadzali solone śledzie, drogocenne sukno i inne towary luksusowe. W XIV i XV wieku torunianie umiejętnie korzystali z praw i przywilejów wywalczonych przez hanzeatyckie miasta, uczestniczyli aktywnie w zjazdach Hanzы a także zarządzali przez pewien czas jej kantorem w dalekiej Brugii.

Na toruńskiej starówce zachowało się wiele gotyckich kamienic zamieszkałych w średniowieczu przez hanzeatów. Ich doskonałym przykładem jest Dom Mikołaja Kopernika - wzniesiony z czerwonej cegły, łączył w sobie funkcję domu i magazynu. Przechowywane na wyższych kondygnacjach towary sprzedawano w halach i kramach ratusza staromiejskiego. W tej wielkiej, gotyckiej budowli można było nie tylko nabyć importowane z Flandrii sukno czy inne towary, ale również spotkać przedstawicieli miast pruskich należących do Hanzы, którzy właśnie w Toruniu odbywali swe wspólne narady.

W średniowieczu transakcje handlowych dokonywano także w Dworze Artusa - położonej przy rynku siedzibie kupieckiej gildii. Dziś tę nazwę nosi zbudowany w końcu XIX w. w tym samym miejscu reprezentacyjny gmach, w którego wnętrzach odnaleźć można historyczne dekoracje nawiązujące do roli Torunia w Hanzie. Przypominają o niej również barwne herby wielkich średniowiecznych miast handlowych i hanzeatyckich kantorów umieszczone w nawierzchni głównego handlowego deptaka starówki - ulicy Szerokiej. Z kolei w chodniku przy ulicy Żeglarskiej zobaczyć można gmerki, czyli znaki własnościowe, którymi hanzeatyccy kupcy z Torunia oznaczali sprowadzane i wywożone przez siebie towary. Śla-

dy związków Torunia z Hanzą widoczne są również w toruńskich świątyniach. Część przechowywanych w nich dzieł sztuki, w tym wysokiej klasy obrazy i płyty nagrobne, sprowadzono do Torunia z dalekich Niderlandów w XIV i XV wieku na pokładzie hanzeatyckich statków.

Pamiętką po hanzeatyckiej przeszłości Torunia są również smakowite pierniki. Do ich wyrobu potrzebne były przecież nie tylko lokalne produkty, takie jak mąka i miód, ale także zamorskie przyprawy, które dostarczali toruńskim piernikarzom kupcy korzystający z przywilejów Hanzы.

Dziś pamięć o przynależności Torunia do Hanzы jest elementem tożsamości miasta i powodem dumy jego mieszkańców. Przywiązanie do hanzeatyckiego dziedzictwa było jednym z argumentów, które zdecydowały o przyjęciu Torunia w 1998 roku do grona Związku Miast Nowej Hanzы. Po 25 latach od tego momentu torunianie zostali gospodarzami prestiżowego wielkiego corocznego Zjazdu tej organizacji, który odbył się w dniach 22-25 czerwca 2023 roku.

Organizacja 43. Międzynarodowego Zjazdu Nowej Hanzы w Toruniu przypadła w rocznicę 790-lecia powstania miasta /lokacji Torunia na prawie magdeburskim w 1233/ oraz 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Toruń był też pierwszym polskim miastem organizującym to prestiżowe wydarzenie o charakterze turystyczno - promocyjnym, po długoletniej przerwie.

Celem jak najlepszej organizacji Zjazdu, Zarządzeniem Prezydenta Miasta Torunia Nr 277/2021 został powołany zespół organizacyjny 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzы w 2023r. w Toruniu, który systematycznie spotykał się i ustalał poszczególne punkty nadchodzącej imprezy.

W ramach prac zespołu ustalony został program ogólny zjazdu, wskazani zostali organizatorzy i realizatorzy poszczególnych wydarzeń oraz odrębne programy organizacji: Forum Gospodarczego i pobytu przedstawicieli Młodej Hanzы.

PROGRAM

DLA DELEGATÓW / UCZESTNIKÓW

Środa 21.06.2023		
GODZINA	WYDARZENIE	SZCZEGÓŁY WYDARZENIA
15.00 - 20.00	Biuro ds. akredytacji	X LO, Plac Św. Katarzyny 9
15.00 - 20.00	Gotowość i udostępnienie stoisk dla miast	Rynek Nowomiejski
Czwartek, 22.06.2023		
GODZINA	WYDARZENIE	SZCZEGÓŁY WYDARZENIA
9.00 – 21.00	Biuro ds. akredytacji	X LO, Plac Św. Katarzyny 9
9.00 – 20.00	Gotowość i udostępnienie stoisk dla miast	Rynek Nowomiejski
15.00 - 20.00	Przyjazd Młodej Hanzy w X LO	internat X LO, Plac Św. Katarzyny 9
18.00 – 20.00	Przyjęcie wydawane przez miasto Toruń	Sala Mieszczańska, Ratusz Staromiejski
20.00	Ustawienie parady miast hanzeatyckich	Zbiórka pod Ratuszem Staromiejskim
20.30 - 22.00	Ceremonia otwarcia - koncert Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej "Muzyka i Kosmos"	Scena główna wydarzenia - Fosa Zamkowa
Piątek, 23.06.2023		
GODZINA	WYDARZENIE	SZCZEGÓŁY WYDARZENIA
9.00 - 18.00	Biuro ds. akredytacji	X Liceum Ogólnokształcące, Plac Św. Katarzyny 9
10.00 - 20.00	Jarmark hanzeatycki	Rynek Nowomiejski
10.00 - 20.00	Jarmark regionalny / lokalny / rycerski	ul. Przedzamcze, Fosa południowa Zamku Krzyżackiego
8.30 - 10.00	Posiedzenie Zarządu Hanzy	Sala Kinowa, Ratusz Staromiejski
9.00 - 11.00	Spotkanie grupy roboczej: HANSEartWORKS	Sala Rady, Ratusz Staromiejski
9.00 - 11.00	Spotkanie grupy roboczej: sprawiedliwego handlu tzw. Faire Hanse	salka konferencyjna CKK Jordanki, spotkanie połączone z Forum Gospodarczym
10.00 -15.00	Forum Gospodarcze	Sala kameralna CKK Jordanki z tłumaczeniem symultanicznym, j. ang., j. niem.
10.00 - 11.00	Spotkanie grupy roboczej TURYSTYKA	Sala Kinowa, Ratusz Staromiejski
11.00 - 13.00	Spotkanie grupy roboczej: Archiwistów	Sala konferencyjna, Hotelu Mercure Centrum Toruń, ul. Kraszewskiego 1/3
11.30	Oficjalne otwarcie Jarmarku hanzeatyckiego z udziałem zespołów z miast hanzeatyckich i dziennikarzy	Scena na Rynku Nowomiejskim
12.30 - 13.30	Otwarcie HANSEartWORKS, wernisaż	Ratusz Staromiejski, Galeria Wystaw Czasowych
13.30-15.30	Seminarium poświęcone turystyce	Sala konferencyjna, Muzeum Twierdzy Toruń
14.00 - 16.00	Posiedzenie: Hanse-Gilde	Sala kinowa, Ratusz Staromiejski
16.00 - 18.00	Posiedzenie Komisji Hanzy	sala kameralna CKK Jordanki z tłumaczeniem symultanicznym j.ang., j.niem.
19.00 - 21.00	"Wieczór lubecki"	CK Dwór Artusa

Sobota, 24.06.2023		
GODZINA	WYDARZENIE	SZCZEGÓŁY WYDARZENIA
9.00 - 18.00	Biuro ds. akredytacji	X Liceum Ogólnokształcące, Plac Św. Katarzyny 9
10.00 - 20.00	Jarmark hanzeatycki	Rynek Nowomiejski
10.00 - 20.00	Jarmark regionalny / lokalny / rycerski	ul. Przedzamcze, Fosa południowa Zamku Krzyżackiego
10.00 - 20.00	Hanzeatyckie miasteczko uniwersyteckie	przy Fontannie Cosmopolis i teren zielony przy Placu Rapackiego
10.00 - 15.00	Walne Zgromadzenie Delegatów	Sala Koncertowa CKK Jordanki, z tłumaczeniem symultanicznym, j. ang., j. niem.
10.00 - 12.00	Spacer z przewodnikiem pt. Toruń jako miasto hanzeatyckie	miejsce zbiórki ul. Rynek Staromiejski 1 (dziejnec Ratusza Staromiejskiego), niem./ ang./ pol./ na zapisy/ limit 30 osób na grupę
12.00 - 14.00		
14.00 - 16.00		
11.00 - 13.00	Spacer z przewodnikiem pt. Toruńska starówka śladami Mikołaja Kopernika	miejsce zbiórki ul. Rynek Staromiejski 1 (dziejnec Ratusza Staromiejskiego), niem./ ang./ pol./ na zapisy/ limit 30 osób na grupę
13.00 - 15.00		
15.00 - 17.00		
16.00 - 18.00	Spotkanie grupy roboczej Zrównoważona Hanza	salka konferencyjna CKK Jordanki, spotkanie połączone z Forum Gospodarczym
18.00 - 20.00	Przyjęcie wydawane przez miasto Gdańsk	CK Dwór Artusa
21.00 - 00.00	Hanza Party	CT Park, Szosa Bydgoska 3
Niedziela, 25.06.2023		
GODZINA	WYDARZENIE	SZCZEGÓŁY WYDARZENIA
9.00 - 18.00	Biuro ds. akredytacji	X Liceum Ogólnokształcące, Plac Św. Katarzyny 9
10.00 - 16.00	Jarmark hanzeatycki	Rynek Nowomiejski
10.00 - 16.00	Jarmark regionalny / lokalny / rycerski	ul. Przedzamcze, Fosa południowa Zamku Krzyżackiego
12.00-17.00	Piknik toruński	Scena na Błoniach Nadwiślańskich, przy Przystani Toruń ul. J.Popiełuszki 2
10.00-12.00	Spacer z przewodnikiem pt. Toruń jako miasto hanzeatyckie	miejsc zbiórki ul. Rynek Staromiejski 1 (dziejnec Ratusza Staromiejskiego), niem./ ang./ pol./ na zapisy/ limit 30 osób na grupę
9.00-11.30	Posiedzenie HanseVerein	Sala Rady Ratusz Staromiejski
12.30 - 13.30	Msza święta	Katedra śś. Janów, ul. Kopernika 6 / Żeglarska
15.15	Parada Zamknięcia	Przejsie z Rynku Nowomiejskiego na Rynek Staromiejski
15.30 -16.30	"Intronizacja Króla Kurkowego, Ceremonia przekazania flagi przechodniej miastu Gdańsk"	Scena na Rynku Staromiejskim,
16.30-17.30	Koncert Daryl Strokes, wykonawca jazzowy z Los Angeles	Scena na Rynku Staromiejskim,
19.30-22.30	Koncert Lata z Radiem	Scena na Błoniach Nadwiślańskich, przy Przystani Toruń ul. J.Popiełuszki 2

PRZYGOTOWANIA DO ZJAZDU

Toruń stał się członkiem Związku Miast Nowej Hanzy w 1998 roku, podczas 19 Międzynarodowego Zjazdu Nowej Hanzy w Visby (Szwecja). Decyzję w tej sprawie podjęło Walne Zgromadzenie Delegatów tej organizacji. Decyzja o organizacji 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy w 2023 w Toruniu zapadła podczas Zgromadzenia Delegatów w Tartu w 2005 roku.

Do najważniejszych i stałych punktów Zjazdów Miast Hanzeatyckich należą:

- jarmark hanzeatycki, podczas którego prezentują się miasta Hanzy,
- Walne Zebranie Delegatów,
- Forum Gospodarcze,
- projekt HanseArtWork – konkurs dla artystów z miast hanzeatyckich,
- Youth Hansa (Młoda Hanza) – spot-

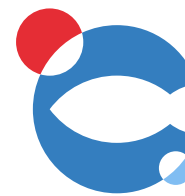
kanie młodych hanzeatów,

- Hansa Party – wieczór z poczęstunkiem dla uczestników,
- organizacja występów i prezentacja artystów z miast hanzeatyckich na scenach plenerowych,
- parada otwarcia i impreza zamknięcia Zjazdu połączona z przekazaniem historycznej flagi Hanzy kolejnemu organizatorowi Zjazdu,
- organizacja wieczorów: gospodarza danego Zjazdu, Miasta Lubeki – siedziby Związku oraz przyszłego organizatora Zjazdu,
- spotkania grup roboczych Związku w ramach komisji tematycznych.

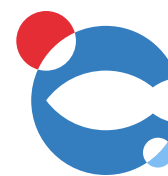
Zjazdy hanzeatyckie cieszą się ogromnym zainteresowaniem i liczną grupą uczestników, zwiedzających i turystów. Jarmarki hanzeatyckie utrzy-

mane są w konwencji średniowiecznego jarmarku, któremu towarzyszą prezentacje zwyczajów i obrzędów, koncerty, happeningi. Stanowią doskonałą okazję do zaprezentowania oferty turystycznej i kulturalnej miast. Poza tym na stoiskach promocyjnych prezentowane są m.in. potrawy regionalne, wyroby rękodzieła i rzemiosła artystyczne.

Miasto Toruń jako organizator 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy w dniach 22-25 czerwca 2023 r., zdecydowało, że hasłem przewodnim wydarzenia, wyłonionym w konkursie dla mieszkańców, będzie: „Toruń, W orbicie miast”. Wszystkie materiały i treści informacyjno-promocyjne zostały opatrzone logo Zjazdu, nawiązującym do powyższego hasła.

TORUŃ. W ORBICIE MIAST
22 – 25 CZERWCA 2023
43. MIĘDZYNARODOWY
ZJAZD MIAST NOWEJ HANZY

TORUŃ. IN THE ORBIT OF CITIES
22 – 25 JUNE 2023
43RD INTERNATIONAL
HANSEATIC DAY

TORUŃ. IM ORBIT DER STÄDTE
22. – 25. JUNI 2023
43. INTERNATIONALER
HANSETAG

Logo identyfikujące toruńskie wydarzenie zostało wyłonione w drodze konkursu organizowanego przez Centrum Kultury Dwór Artusa, którego uczestnikami byli studenci Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dopełnieniem działań informacyjnych dotyczących zorganizowanego w Toruniu Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy była strona internetowa www.hansadays.torun.pl. W 2022 roku, kiedy Toruń prezentował swoją gotowość do przyjęcia gości hanzeatyckich w Neuss w dniach 26 – 29.05.2022 r., na stronie internetowej pojawiły się najważniejsze informacje dotyczące organizacji Zjazdu w Toruniu m. in. dotyczące bazy hotelowej, dojazdu, komunikacji w mieście, atrakcji turystycznych i toruńskich obiektów hanzeatyckich.

Gotowość Torunia do organizacji w dniach 22 - 25 czerwca 2023 r., 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy, została zaprezentowana Zarządowi Stowarzyszenia oraz członkom Komisji w dniach 21 – 23.10.2022 r. Podczas tego spotkania prezentowane były obiekty i miejsca, w których odbywać się będą najważniejsze punkty programu Zjazdu m.in. Jarmark Hanzeatycki, Forum Gospodarcze, spotkania tematyczne. Tematem spotkania była również prezentacja wstępnego programu wydarzenia w Toruniu. W posiedzeniu Komisji Hanzy w Toruniu w październiku 2022 r. udział wzięło 35 osób.

W Toruniu gościliśmy na 43. Międzynarodowym Zjeździe Miast Nowej Hanzy przedstawicieli 70 miast hanzeatyckich z 10 krajów.

UCZESTNICY Zjazdu w liczbach, łącznie:	837 osób
ZGŁOSZONE MIASTA i inne podmioty:	73
OFICJALNI DELEGACI MIAST HANZEATYCKICH	226
POZOSTALI UCZESTNICY	458
JARMARK HANZEATYCKI – liczba miast hanzeatyckich na stoiskach	51
MŁODA HANZA	82
HANSEartWORK	12
PRASA	8

*Powyższe dane uczestników zostały zaciągnięte z systemu rejestracyjnego.

Celem koordynacji organizacji i zapotrzebowania gości i delegacji miast planujących swój przyjazd i udział w 43. Międzynarodowym Zjeździe Miast Nowej Hanzy w Toruniu w dniach 22-25 czerwca 2023, od 15 grudnia 2022 roku uruchomiony został system rejestracyjny. Za jego pośrednictwem dokonywano zgłoszeń delegatów i uczestników Zjazdu, w tym również grup artystycznych oraz przedstawicieli Młodej Hanzy. Zgłoszenia za pośrednictwem systemu rejestracyjnego przyjmowane były do 30 marca 2023 r.

POBYT W HANZEATYCKIM TORUNIU

W przestrzeni miejskiej oraz przed obiektami, w których odbywały się punkty programu Zjazdu, zostały ustawione informatory graficzne dla uczestników, pomagające odnaleźć się w mieście oraz kierujące przybywających do Biura akredytacyjnego (oznakowanie na drogach dojazdowych). Wszystkie informacje związane z logistyką Zjazdu oraz mapki lokalizujące przedsięwzięcie i punkty programowe zostały zamieszczone na stronie internetowej dedykowanej Zjazdowi, rozdane w pakietach powitalnych przygotowanych dla uczestników oraz cały czas były dostępne do pobrania w Biurze Akredytacji.

Jarmark Hanzeatycki

22-25.06.2023

Toruń, Rynek Nowomiejski

TORUŃ. W ORBICIE MIAST
22 – 25 CZERWCA 2023
43. MIĘDZYNARODOWY
ZJAZD MIAST NOWEJ HANZY

Legenda

nr stoiska	City
1	Polska - Toruń, Lokalna Organizacja Turystyczna
2	Polska - Gdańsk
3	Polska - Elbląg
4	Polska - Koszalin
5	Polska - Kraków
6	Polska - Malbork
7	Polska - Olsztyn
8	Polska - Chełmno
9	Polska - Strzelce Opolskie
10	Polska Kociewie
11	Polska Kujawsko-Pomorskie Konstellacje dobrych miejsc
12	Deutschland - Mülhausen
13	Deutschland - Lippstadt
14	Latvia - Straupe
15	Latvia - Limbazi
16	Latvia - Cesis
17	Norway - Bergen
18	Netherlands - Hanze-Steden
19	Europäisches Hansemuseum Lübeck gGmbH
20	Deutschland - Frankfurt (Oder)
21	Deutschland - Hamburg
22	Deutschland - Lüneburg
23	Deutschland - Lüneburg
24	Deutschland - Stade
25	Deutschland - Braunschweig
26	Deutschland - Brilon
27	Deutschland - Buxtehude
28	Deutschland - Dortmund
29	Deutschland - Gronau (Leine)
30	Deutschland - Westfälische Hanse
31	Deutschland - Lemgo
32	Deutschland - Neuss
33	Deutschland - Stendal, Salzwedel, Gardelegen, Osterburg, Tangermünde, Werben, Havelberg, Seehausen
34	Deutschland - Wismar
35	Estonia - Pärnu
36	Sweden - Kalmar
37	Sweden - Visby
38	England - Beverley
39	Belgium - Brügge / Bruges
40	Lithuania - Kaunas
41	Fair Hansa
42	Guild Hansa

- drzewo
- namiot 3x3 m
- ławki
- Strefa miast z zabudową własną

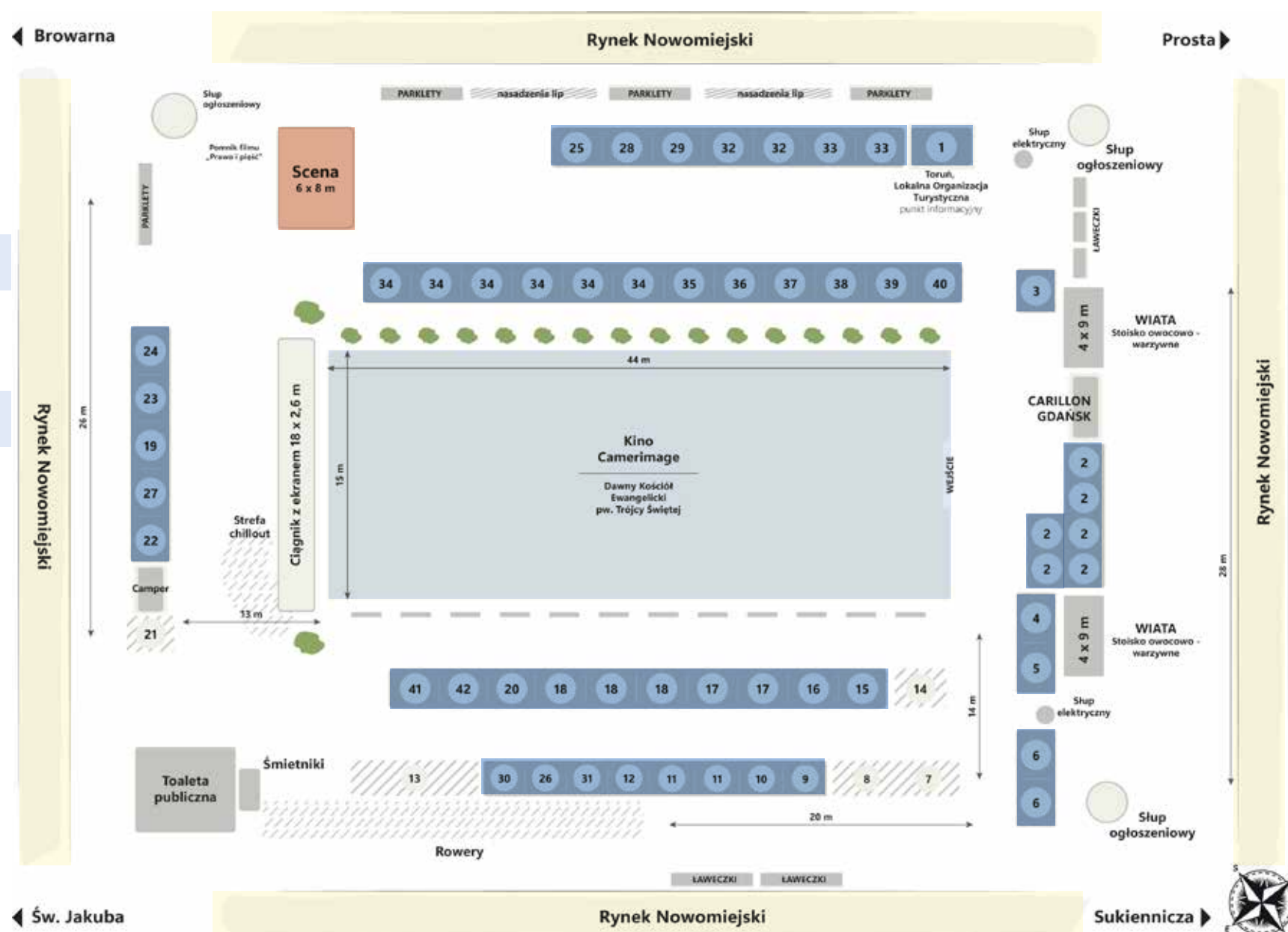
Jednym z najważniejszych punktów, do których trafiali nasi zarejestrowani delegacji i goście było zorganizowane w X Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Katarzyny 9, Biuro akredytacji. Biuro to czynne było przez cały okres Zjazdu w następujących godzinach:

21 czerwca 2023
w godz. 15:00 - 20:00

22 czerwca 2023
w godz. 9:00 - 21:00

23 – 25 czerwca
w godz. 9:00 - 18:00

W tym miejscu czekały na wszystkich uczestników pakiety powitalne, identyfikatory, wejściówki, pozwolenia oraz inne zgłaszane poprzez system dokumenty. Miejsce to służyło również jako jeden z trzech punktów informacyjnych Zjazdu, obok punktu zlokalizowanego na stoisku toruńskim na Rynku Nowomiejskim oraz w Ośrodku Informacji Turystycznej. Biuro Akredytacji obsługiwane było zmianowo z pomocą pracowników Urzędu Miasta Torunia i jednostek organizacyjnych miasta we współpracy z wolontariuszami z trzech toruńskich szkół średnich.

Oficjalne powitanie delegatów przez Prezydenta Miasta Torunia pana Michała Zaleskiego w grodzie Kopernika nastąpiło w Ratuszu Staromiejskim podczas „wieczoru toruńskiego”.

To właśnie do ratusza, jednego z najpiękniejszych obiektów świadczących o związkach Torunia z Hanżą, swoje pierwsze kroki skierowali nasi goście. Zachodnie skrzydło okazałego gmachu ratusza stanowią sukiennice, a zatem miejsce, gdzie handlowano sprowadzanym z Flandrii suknem. Sam budynek jest genialną kompilacją motywów, jakie torunianie zaczerpnęli, goszcząc w Brugii oraz Ypres, a wieża Ratusza jest wariacją na temat strażnicy i dzwonnicy w typie beffroi. W ratuszu mieściło się również archiwum pruskiego kwartału Hanzy.

Prezydent Miasta Torunia podjął delegatów w Sali Mieszczańskiej w cieniu oryginalnego i najświetniejszego na świecie wizerunku Mikołaja Kopernika z tzw. portretu gimnazjalnego z połowy XVI wieku, który przypomniast gościom o jubileuszu 550. urodzin Kopernika oraz o trwającym z tej okazji w całej Polsce Roku Mikołaja Kopernika.

OTWARCIE 3. MIĘDZYNARODOWEGO ZJAZDU MIAST NOWEJ HANZY

43. Międzynarodowy Zjazd Miast Nowej Hanzy dla publiczności otworzyła barwna parada ulicami toruńskiej starówki.

wej Hanzie - powiedział Przewodniczący Międzynarodowego Związku Miast Nowej Hanzy Jan Lindenau.

W pochodzie inaugurującym imprezę udział wzięli przedstawiciele miast hanzeatyckich, w towarzystwie Orkiestry Dętej Świecie wraz z małżonkami, rycerzy z Bractwa Rycerzy Chorągwi Toruńskiej i Chorągwi Zaciężnej Ziemi Kujaw oraz 4-metrowej figury Mikołaja Kopernika.

Oficjalnie otwarcie Zjazdu odbyło się na scenie w Fosie Zamkowej.

W tym szczególnym miejscu, ruinach potężnego Zamku Krzyżackiego serdecznie witam ponad 700 uczestników z 10 krajów! To miejsce, kołębka Torunia, doskonale odpowiada dzisiejszej uroczystości, inauguracji 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy - powiedział gospodarz wydarzenia prezydent Torunia Michał Zaleski.

Panie Prezydencie, drodzy Torunianie, jesteśmy bardzo szczęśliwi, że możemy tu być. Dziękuję za organizację zjazdu i gościnę w imieniu wszystkich miast zrzeszonych w No-

Wydarzeniu towarzyszył koncert inauguracyjny 27. Międzynarodowego Festiwalu Nova Muzyka i Architektura pod hasłem „Kosmiczne Harmonie”. Muzycy Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej zaprezentowali utwory blisko związane z tematyką kosmiczną. Publiczność usłyszała m.in. znaną z kultowej Odysei Kosmicznej Stanleya Kubricka 1. część poematu symfonicznego „Tako rzecze Zaratustra” Richarda Straussa pt. „Wschód słońca”. Koncert zakończył „Taniec sfer niebieskich” – utwór przygotowany z okazji 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika autorstwa Adama Wesołowskiego.

PROJEKT HANSEARTWORKS

Jednym z wydarzeń towarzyszących 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy była 17. edycja wystawy HANSEartWORKS zatytułowana w Toruniu „Szlakiem Wspólnoty”.

Z uwagi na czas niezbędny artystom na przygotowanie dzieł do prezentacji podczas 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy w Toruniu, prace nad regulaminem i ogłoszeniem konkursu rozpoczęły się już na przełomie 2021/2022 roku. Koordynacją projektu ze strony Torunia zajęło się Muzeum Okręgowe, które doprowadziło do organizacji 17. edycji wystawy HANSEartWORKS.

W drodze konkursu specjalnie powołane na wystawę jury wybrało spośród nadesłanych zgłoszeń 10 laureatów oraz doceniło pozakonkursowo dwie prace artystek z miast reprezentujących Ukraińską Inicjatywę Hanzeatycką. Prace, które zaprezentowane zostały na wystawie, specjalnie przygotowano na to wydarzenie, nie były one publikowane ani przedstawiane wcześniej na innych konkursach. Ich koncepcja oparta została na połączeniu tradycyjnych form wyrazu artystycznego, z uwzględnieniem nowych technologii oraz wykorzystaniem sztuki nowych mediów. Dzieła łączyły w sobie tradycję związaną z historyczną Hanzą oraz nowatorskie podejście do tematu, które obrazować miało nowy związek miast zespolonych ze

sobą na gruncie architektury, prawa, komunikacji, handlu, mobilności, rozwoju, podróży, ale przede wszystkim dawnych zjazdów hanzeatyckich i nowych spotkań.

Wernisaż wystawy, odbył się 23 czerwca 2023 r. o godz. 12:30 w sali wystaw czasowych Ratusza Staromiejskiego.

Lista laureatów 17. edycji konkursu HANSEartWORKS „Szlakiem Wspólnoty”:

1. Bremen – Victor Artiga Rodriguez
2. Buxtehude – Thomas Werner
3. Gdańsk – Dorota Walentynowicz
4. Greifswald – Lars Engelbrecht
5. Harderwijk – Młoda Hanza
6. Hattem – Lilia Gabo, Angela Peters
7. Lüneburg – Dietlind Horstmann-Köpfer
8. Neuss – Nils Levin Sehnert
9. Stralsund – Lisa Marie Steude, Sarah Kunze
10. Strzelce Opolskie – Adam Michalik

Prace eksponowane na wystawie poza konkursem:

11. Kijów (Ukraińska Inicjatywa Hanzeatycka) – Kateryna Ocheredko, Tetiana Ocheredko
12. Łuck (Ukraińska Inicjatywa Hanzeatycka) – Diana Anpilogova.

Należy zaznaczyć, że wystawa była udostępniona dla zwiedzających Ratusz Staromiejski w okresie od 22.06.2023 – 23.07.2023 r.

JARMARK HANZEATYCKI I STREFY KULTURY

Od 23 do 25 czerwca 2023 r. na Rynku Nowomiejskim w Toruniu działał Jarmark Hanzeatycki. Na odwiedzających, gości i turystów czekało ponad 50 stoisk z 10 państw. Znajdowały się na nich regionalne potrawy, wyroby rękodzieła i rzemiosła artystycznego. W programie znalazły się także prezentacje zwyczajów i obrzędów średniowiecznych, koncerty i happeningi. Za organizację jarmarku odpowiedzialna była Toruńska Spółka URBITOR, która zadbała o wszystkich wystawców zapewniając im niezbędną infrastrukturę zgłoszoną za pośrednictwem systemu rejestracyjnego, zapewniła ochronę stoisk oraz bieżący nadzór techniczny.

Na potrzeby 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzы w Toruniu powstały na terenie zespołu staromiejskiego 3 sceny, na których prezentowali się artyści z miast hanzeatyckich:

1. Scena w Fosie Zamkowej, w związku z bliskością Wisły i natury oraz organizowanego na terenie fosy jarmarku historyczno-rekonstrukcyjnego nawiązywała do tematyki folku i etno oraz charakteru wydarzenia, prezentując tradycyjny dorobek kulturalny zaproszonych

miast, w tym ich muzyczny folklor, śpiewy i taniec.

2. Scena na Rynku Nowomiejskim ze względu na bliskość strefy gastronomicznej połączona została ze strefą relaksu wyposażoną np. w leżaki czy meble z palet. Wykonywane na niej występy charakteryzowały się lekkością oraz nawiązywały do biesiadnego charakteru miejsca, poprzez np. umożliwienie zgromadzonej publiczności na uczestniczenie we wspólnym śpiewie.

3. Scena „#HanzUP” zlokalizowana na Rynku Staromiejskim, prezentowała szeroko rozumianą muzykę popularną, kierowaną do szerszego grona odbiorców oraz muzykę nowoczesną, alternatywną i offową, jednocześnie pozostając przestrzenią wszelkich działań artystycznych leżących poza utartym szlakiem – np. działań performatywnych czy teatralnych.

Nadzór nad kulturalnym aspektem Zjazdu wraz z zapewnieniem programu artystycznego na poszczególnych scenach miała Toruńska Agenda Kulturalna.

WALNE ZGROMADZENIE DELEGATÓW

wiają sobie współcześni hanzeaci, jest czerpanie z dorobku dawnego Związku. Mowa tu o idei transgranicznej wspólnoty, dbałości o rozwój miast, budowaniu tożsamości i krzewieniu wartości, które były bliskie nie tylko kupcom sprzed wieków, ale są też drogie współczesnym Europejczykom. Nowa Hanza stawia też na to, co było fundamentem jej poprzedniczki, mianowicie – rozwój handlowy i gospodarczy. Stowarzyszenie wspiera transfer naukowy i informacyjny, zajmuje się wymianą tradycji,

przejawia szeroką działalność na polu budowy wizerunku i rozpoznawalności marki Hanzy.

W Toruniu Walne Zgromadzenie Delegatów odbyło się 24 czerwca 2023 r. w Centrum Kulturalno – Kongresowym Jordanki. Jak zawsze był to centralny punkt Zjazdu Miast Nowej Hanzy, podczas którego spotkało się około 300 miast hanzeatyckich z prawem głosu.

Podobnie jak w dawnych czasach, najważniejszym organem Nowej Hanzy jest Zjazd Miast, a najistotniejszym jego wydarzeniem Walne Zgromadzenie Delegatów. W obradach gremium każde z miast ma jeden głos, a uchwały przyjmowane są większością głosów obecnych przedstawicieli. Głównym celem, jaki sta-

W CKK Jordanki uczestników spotkania powitali Przewodniczący Międzynarodowego Związku Miast Nowej Hanzy, Jan Lindenau, oraz gospodarz wydarzenia, prezydent Michał Zaleski. *- Jesteśmy zaszczytleni waszą obecnością i zachwyceni różnorodnością współczesnej społeczności hanzeatyckiej. Otacza nas aura kulturowej jedności, międzynarodowej współpracy i pokoju. Właśnie z tymi wartościami kojarzymy w Toruniu historyczną i współczesną Hanzę. Dziękuję za waszą gotowość do określania pomyślnej przyszłości Związku Miast Nowej Hanzy. Także kopernikański Toruń zawsze będzie jej sprzyjał* – mówił prezydent Michał Zaleski, życząc jednocześnie udanych i owocnych obrad.

Podczas Walnego Zgromadzenia nastąpiło zarówno zatwierdzenie protokołów z poprzedniego zjazdu, który odbył się w maju 2022 r. w niemieckim Neuss, jak też omówienie spraw bieżących. Jednym z takich projektów jest wymiana uczniów szkół zawodowych (branżowych) między miastami hanzeatyckimi. Dyskutowano także nad działalnością grup roboczych skupionych w ramach Związku. Skupiono się również na organizacji kolejnych zjazdów: w roku 2024 w Gdańsku i w 2025 – w Visby. Wydarzenie zostało dofinansowane ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych konkursu „Dyplomacja publiczna” w kwocie 100 000 zł.

Kolejnym ważnym punktem corocznego programu Zjazdów Miast Nowej Hanzы było Forum Gospodarcze. W Toruniu w dniu 23 czerwca 2023 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki odbyła się jego kolejna edycja. Tematami przewodnimi spotkania samorządowców, przedsiębiorców i naukowców były zrównoważony rozwój i cyfryzacja.

W ramach wydarzenia przygotowano cztery panele dyskusyjne:

- Tak się robi biznes w Toruniu
- Gospodarka cyfrowa
- Zrównoważony rozwój i społeczeństwo przyszłości
- Geopolityka i bezpieczeństwo międzynarodowe

Pierwszy panel dotyczył tego jak się robi biznes w Toruniu. Do dyskusji zaproszono przedsiębiorców z 30 – letnim doświadczeniem, ale również młode dynamiczne firmy. Drugi panel obejmował rozwój gospodarki cyfrowej. Poprowadził go pracownik Uniwersytetu Mikołaja Kopernika - Profesor Michał Polasik, który do dyskusji zaprosił m.in. przedstawicieli Fundacji Polska Bezgotówkowa i Krajowej Izby Rozliczeniowej. Trzeci panel poświęcony był zrównoważonemu rozwojowi i społeczeństwu przyszłości, nato-

miast czwarty – problemom globalnym. W Forum wzięło udział ponad 250 uczestników.

Rundę dyskusji biznesowej na temat teraźniejszości i przyszłości sprawiedliwej i zrównoważonej gospodarki poprzedziły cyfrowe prezentacje toruńskich firm zaangażowanych w Sprawiedliwy Handel i projekt Made in Toruń. Program objął również wizytę studyjną w firmie MOD 21, która jest liderem rynku budownictwa ekologicznego.

Forum połączono z Jubileuszem 55 - lecia Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Podczas wydarzenia można było obejrzeć mobilną wystawę dzieł Mikołaja Kopernika, prezentację Fair Trade oraz pokazy lokalnych produktów i usług.

Forum organizowane było przez Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu przy współpracy z Uniwersyteciem Mikołaja Kopernika, które zapewniło pomoc ekspercką oraz zaangażowało oraz Samorządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego.

MŁODA HANZA

Ważnym elementem każdego Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy jest spotkanie młodych hanzeatów, tzw. Młoda Hanza. Corocznie młodzież w wieku licealnym czy wczesnostudenckim uczestniczy w tych zjazdach. W grodzie Kopernika spotkało się 82, uczestników z 34 miast, którzy wzięli udział w dedykowanym programie obejmującym m.in. dzień z nauką w Młynie Wiedzy ze zwiedzaniem interaktywnych wystaw Centrum Nauki, dzień z historią prezentujący dziedzictwo kopernikańskie Torunia połączone ze zwiedzaniem toruńskiej starówki oraz imprezy integracyjne i warsztaty impro, a także wuzytę studyjną w toruńskiej firmie MOD 21.

Dla Młodej Hanzy przygotowano osobny program edukacyjny, za którego realizację odpowiadało I Liceum Ogólnokształcące, X Liceum Ogólnokształcące i Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy. Młodzie hanczaci zostali zakwaterowani w internacie X liceum Ogólnokształcącego w Toruniu.

W przeddzień zakończenia 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy w Toruniu zgodnie z tradycją odbyło się spotkanie integracyjne wszystkich uczestników wydarzenia tzw. Hanza Party. W Toruniu miejscem spotkania i zabawy było Centrum Targowe PARK, gromadząc ponad 500 uczestników. Spotkanie miało charakter biesiady, podczas której goście mieli okazję wysłuchać przebojów zarówno muzyki współczesnej jak i muzyki dawnej oraz wziąć udział w przygotowanych atrakcjach np. strzelania z łuku, walk rycerskich, obrzędów dawnych.

W 2024 roku, organizatorem 44. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy będzie kolejne polskie miasto Gdańsk. „Wieczór gdański” odbył się 24 czerwca 2023 r. w Dworze Artusa.

Jak przypomniła prezydent Gdańska, pani Aleksandra Dulciewicz, zjazd hanzeatycki gościć będzie w Gdańsku po raz drugi, po 27 latach, poprzedni bowiem odbył się w 1997 roku. - *Motto przyszłorocznego zjazdu brzmi: „Zmiana zaczyna się tutaj”. Żadna zmiana nie zajdzie bez udziału ludzi. Dlatego tak bardzo cieszy liczna reprezentacja młodych ludzi – Młodej Hanzy – mówiła Aleksandra Dulciewicz.* Przedstawiła także założenia spotkania w 2024 r., będące zarówno ukłonem w stronę wspólnej bogatej przeszłości, jak też spojrzeniem w przyszłość, w której rozwój i nowoczesność powinny czerpać z tradycji. Gościem specjalnym spotkania był prezydent Lech Wałęsa. On także nawiązał do obecności młodych ludzi z krajów hanzeatyckich. - *Musicie zacząć robić porządek – zaapelował do młodych ludzi prezydent Lech Wałęsa. - Wasze pokolenie ma największą szansę w sztafecie pokoleń. Na pokój, na rozwój i dobrobyt. Tylko musicie odczytać wyzwania tych czasów.*

Radość z faktu, iż kolejny zjazd odbędzie się właśnie w Gdańsku wyraził Zbigniew Fiderewicz, zastępca prezydenta Torunia. Podkreślił związki łączące oba miasta od setek lat. - *Hanzeatyckie klimaty skłaniają nas do tego, by ponownie uznać Gdańsk za jedno z najbliższych i najważniejszych miast w historii Torunia. Tu nigdy nie zapominamy o tym, że to właśnie Gdańskowi zawdzięczamy to, że mieszkając z dala od Bałtyku, wciąż czujemy w Toruniu powiew morskiej bryzy i powab bezkresnych mórz. Od Gdańska otrzymywaliśmy również otwartość na świat, pragnienie życia w wolności, astronomiczną klasę Jana Heweliusza czy niegasnący powab „Solidarności”, kierowanej przed laty przez obecnego wśród nas pana prezydenta Lecha Wałęsę – mówił Zbigniew Fiderewicz.* Wraz z Marcinem Czyżniewskim, przewodniczącym Rady Miasta i Pawłem Gulewskim, zastępcą prezydenta Torunia wręczył on Aleksandrze Dulciewicz Medal Pamiątkowy Roku Mikołaja Kopernika (1473-2023), honorujący właśnie miasto Gdańsk jako zasłużone dla przechowania tradycji kopernikańskiej w Polsce i na świecie. Z okazji Roku Kopernikańskiego pamiątkową plakietę dla miasta Gdańska przekazał także marszałek województwa kujawsko-pomorskiego Piotr Całbecki.

INTEGRACJA I PODTRZYMANIE TRADYCJI SPOTKAŃ

Dwór Artusa gościł także uczestników „Wieczoru lubeckiego” – spotkania uczestników 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy, którego gospodarzem tradycyjnie było miasto Lubeka, które koordynuje prace członków związku. Była to okazja do przedstawienia elementów tradycji tego miasta – nie zabrakło występów muzycznych, elementów strojów tradycyjnych, a goście chętnie inicjowali tańce. W imieniu gospodarza zjazdu – miasta Torunia, gości przywitali prezydent Michał Zaleski, przewodniczący Rady Miasta Torunia Marcin Czyżniewski i radny Piotr Lenkiewicz.

DO ZOBACZENIA NA KOLEJNYCH SPOTKANIACH

Oficjalną uroczystość zakończenia zjazdu poprzedziła radosna parada, która przy dźwiękach Orkiestry Wojskowej przeszła z Rynku Nowomiejskiego na Rynek Staromiejski. Reprezentacjom miast Nowej Hanzy towarzyszyły też poczty sztandarowe i przedstawiciele Bractw Kurkowych, którzy tego dnia przeżywali tradycyjną intronizację Króla Kurkowego.

Kurkowe Bractwo Strzeleckie istniało w Toruniu już w średniowieczu. Jak w całej Europie, celem tej organizacji było podnoszenie sprawności strzeleckiej mieszczan na potrzeby obronności miasta czy kraju. Przez stulecia zmieniały się formy i prawne ramy bractwa, jednak zasadniczy, kulturalno-sportowy cel jego działania, pozostawał ten sam. Współczesne Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Toruniu, reaktywowane w 1999 r., nawiązuje bezpośrednio do bractwa przedwojennego. Zajmuje się kultywowaniem tradycji patriotycznych, popularyzacją historii i sportu strzeleckiego. Jest także ozdobą wielu miejskich uroczystości.

25 czerwca 2023 r., czyli ostatni dzień Świąta Miasta i zjazdu hanzeatyckiego, rozpoczął się mszą św. ekumeniczną w intencji Hanzy, odprawioną w katedrze św. Janów.

WIEDZA I DOŚWIADCZENIE

Uniwersytet Mikołaja Kopernika włączył się w organizację wydarzeń 43. Międzynarodowego Zjazdu Miast Nowej Hanzy. Z tej okazji 24 czerwca przy Fontannie Cosmopolis stanęło miasteczko uniwersyteckie pełne popularnonaukowych atrakcji. Z wydarzeń przygotowanych przez popularyzatorów z uniwersytetu można było skorzystać w godz. 10:00-20:00.

Szlakiem zmysłów

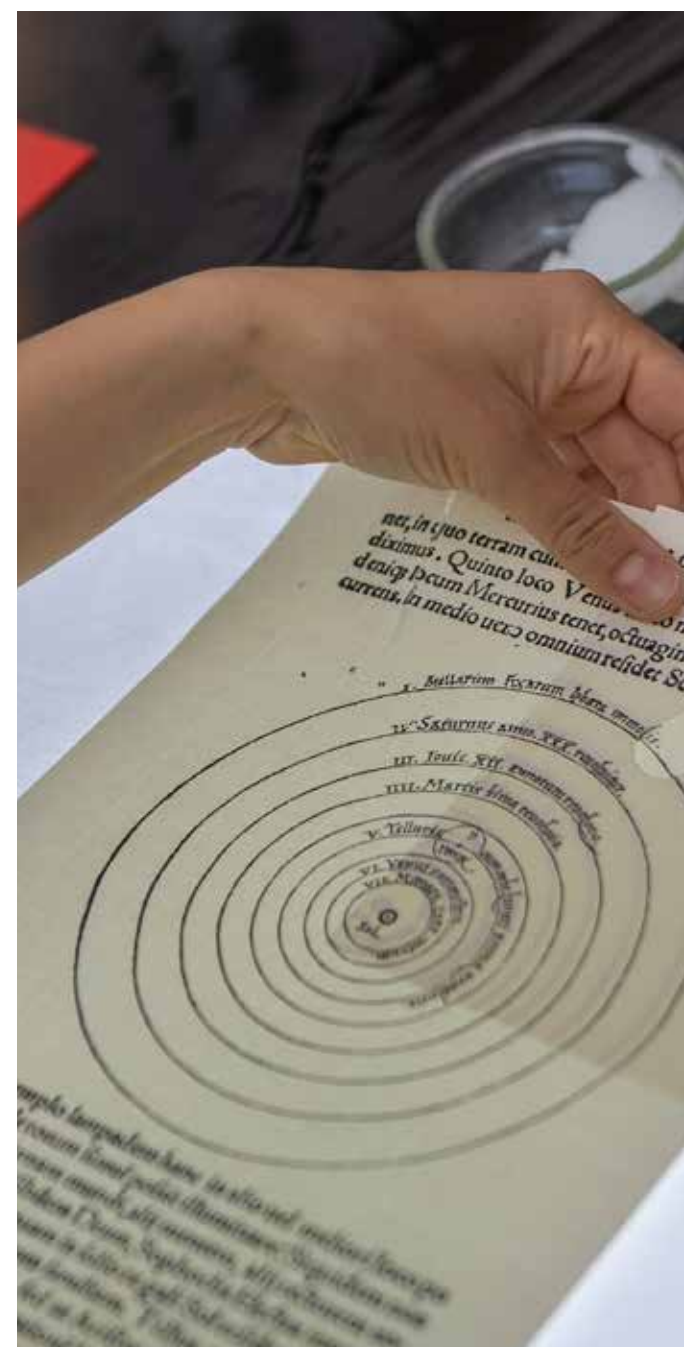
Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika zaproponował grę terenową „Studia nad zmysłami”. Nazwa nawiązuje do eksperymentalnego kierunku studiów, na który będą mogli zapisać się uczestnicy zabawy. Z pomocą wykładowczyń i wykładowców mieli okazję rozwinąć wrażliwość wszystkich zmysłów i zdobyć niepowtarzalny indeks. Gra terenowa składała się z czterech punktów z zadaniami umiejscowionymi w Collegium Maius, Dworze Artusa, Pałacu Dąbskich oraz na Wydziale Matematyki i Informatyki. Finał gry przewidziano w Collegium Maximum.

Naukowe miasteczko

Wydział Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika zaprosił do swojego stoiska, w którym zagościła wystawa amatorskich konstrukcji robotów mobilnych wykonanych przez studentów kierunku automatyka i robotyka. Odwiedzający mogli obejrzeć roboty podążające za linią, roboty klasy sumo i minisumo, taśmociągi, manipulatory, mechatroniczną rękę, interaktywny zegar LED, łazik marsjański i wiele innych projektów. Przy stoisku Instytutu Medycyny Weterynaryjnej można było dowiedzieć się, jak udzielać pierwszej pomocy przedweterynaryjnej zwierzętom w wypadku złamań, krwotoków, ukąszeń i nie tylko.

Z kolei konserwatorzy z Wydziału Sztuk Pięknych podczas warsztatów „Napraw z nami dzieło Kopernika” podzielili się tajnikami uzupełniania ubytków w papierze. Inspiracją było słynne dzieło Mikołaja Kopernika „O Obrotach Sfer Niebieskich”.

Archeolodzy z Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika zaprezentowali „Ludus latrunculorum”, „Hnefatafl” i inne starożytne gry planszowe. Uczestnicy mogli stanąć w szranki z doświadczonym przeciwnikiem lub pod okiem trenera stoczyć pojedynek z innym, początkującym graczem.

Ostatnim elementem zjazdu było przekazanie flagi Związku Miast Nowej Hanzy organizatorowi przyszłorocznej edycji wydarzenia, czyli Gdańskowi. Flagę na ręce wiceprezydentki Gdańska, Moniki Chabior, wręczyli prezydent Michał Zaleski oraz przewodniczący Międzynarodowego Związku Miast Nowej Hanzy, Jan Lindenau.

Bardzo dziękuję 800 przedstawicielkom i przedstawicielom 73 miast hanzeatyckich za to, że tu w Toruniu spotkaliście się, aby powiedzieć trzy bardzo ważne rzeczy: najważniejszy w Europie jest pokój, do którego można dojść tylko i wyłącznie współpracą i porozumieniem. Dziękuję za wszystko, co piękne i ważne przywieźliście do Torunia i co tutaj zostawiacie – mówił prezydent Michał Zaleski. – Toruń z żalem żegna flagę naszego związku hanzeatyckiego, ale z dumą przyjmuje to, że za rok spotykamy się w Gdańsku – dodał prezydent.

43. Międzynarodowy Zjazd Miast Nowej Hanzy podsumował Jan Lindenau, burmistrz Lubeki i przewodniczący Związku. - Gratuluję zorganizowania fantastycznego zjazdu, który wiele hanzeatek i wielu hanzeatów przez długie lato będzie miało w pamięci. Chcemy żyć, pracować razem, chcemy tworzyć pokojową Europę, nie pozwolimy jej zniszczyć pojedynczym osobom – mówił Jan Lindenau, dziękując Toruniowi za organizację wydarzenia.

Na zjazd w 2024 roku zaprosiła zebranych Monika Chabior, wiceprezydentka Gdańska.

- Za rok spotkamy się w Gdańsku, mieście wolności, równości, solidarności, miejscu, które nad życie kocha demokrację. Bardzo się cieszę, że będziecie gośćmi tego wydarzenia i stworzycie je razem z nami.

organizatorzy

współorganizatorzy

partner strategiczny wydarzenia

partner wspomagający

partner

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

TORUŃ. W ORBICIE MIAST
22 – 25 CZERWCA 2023
43. MIĘDZYNARODOWY
ZJAZD MIAST NOWEJ HANZY

TORUŃ. IN THE ORBIT OF CITIES
22 – 25 JUNE 2023
43RD INTERNATIONAL
HANSEATIC DAY

TORUŃ. IM ORBIT DER STÄDTE
22. – 25. JUNI 2023
43. INTERNATIONALER
HANSETAG

Jarmark hanzeatycki
Hanseatic fair
Hansemarkt

Jarmark regionalny
Regional fair
Mittelaltermarkt

Sklep Partnerski FC Kopernik
FC Kopernik Partner Shop

Miasteczko uniwersyteckie UMK w Toruniu
University Fair
Universitätsstädtchen

Scena w fosie zamkowej
Stage in Castle Moat
Bühne im Burggraben

Scena na Rynku Nowomiejskim
Stage at New Town Square
Bühne am Neustädter Markt

Scena na Rynku Staromiejskim
Stage at Old Town Square
Bühne am Altstädter Markt

Scena w przystani Toruń
Stage at the Toruń Marina
Bühne in der Toruń Marine

Biuro akredytacji
Accreditation office • Akkreditierungsbüro

Ratusz Staromiejski
Old Town Hall • Altstädtisches Rathaus

Centrum Kongresowe Jordanki
'Jordanki' Congress Center • Kongresszentrum „Jordanki”

Muzeum Twierdzy Toruń
Toruń Fortress Museum • Museum der Festung Toruń

Centrum Kultury Dwór Artusa
Cultural Center Artus Court • Kulturzentrum Artushof

Centrum Targowe Park
'Park' Trade Fair Center • Messezentrum „Park”

Młyn Wiedzy
Mill of Knowledge • Wissenmühle

I Liceum Ogólnokształcące
High School No. 1 • 1. Allgemeinbildende Oberschule

X Liceum Ogólnokształcące
High School No. 10 • 10. Allgemeinbildende Oberschule

Katedra św. Janów
Saint John's Cathedral • Dom St. Johannes

Informacja Turystyczna
Tourist Information • Touristinformation

Google
Maps

**MIASTO
TORUŃ**

www.hansadays.torun.pl